

‘Ik lach om de heerlijke absurditeit van New York’

Fotograaf Richard Koek (57) emigreerde 22 jaar geleden naar New York en legde vervolgens een ingewikkelde weg af om uit te komen bij het gezinsleven dat hij nu leidt. De hoogte- en dieptepunten van toen legt hij vandaag de dag vast bij anderen, in the city that never sleeps. Hij is hierdoor tussen twee werelden in komen te staan. ‘Zowel Nederland als Amerika bekijk ik nu met andere ogen.’

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE FREEK DIRKX, RICHARD KOEK

H

Hoe stapte je deze stad in juni 2000 binnen?

'Toen ik hier kwam, had ik al een carrière als jurist achter de rug. Ik heb een aantal jaren bij een accountantsbedrijf in Arnhem gewerkt, maar was een slechte belastingadviseur en vond er bovendien geen zak aan. Daarna ben ik verdergegaan als accountmanager bij een detachingsbureau, waar ik redelijk goed in was, maar waarin ik opnieuw mijn ei niet kwijt kon. Ik werd niet gedreven door bonussen en scores. Zelfs het binnenhalen van een grote klant als de gemeente Rotterdam deed mij niets. Niet zoals fotografie dat wel doet. Ik was altijd al de hobbyfotograaf die van vakantie terugkwam met rare foto's van vreemdelingen. Ik besloot er een cursus voor te gaan volgen, nadat ook schilderen niet helemaal mijn ding bleek. Het duurt alleen al drie weken voordat olieverf is opgedroogd. Daar heb ik helemaal geen geduld voor.'

Hoe wist je dat je van fotografie je beroep wilde maken?

'Mijn moeder verhuisde naar een woning in Amsterdam-Noord dat van een oud vrouwtje was geweest. In haar tuinhuisje vonden we veel persoonlijke spullen uit de Tweede Wereldoorlog, zoals voedselbonnen en reispapieren van

'Ik verloor mijn geld, bouwde schulden op, raakte in een vechtscheiding, moest mijn luxe loft verlaten en werd enkele weken dakloos'

haar man die in Duitsland te werk was gesteld. Ze wilde er niets van hebben, we mochten het allemaal weggooien. Vreselijk zonde. Temeer omdat je daarmee het laatste bewijs van iemands leven vernietigt. Op dat moment kwam ik tot de ontdekking dat ik iets wilde gaan doen dat blijvend is. Geen bedrijven minder belasting laten betalen, maar interessante momenten vastleggen. Mijn boek *New York, New York* is daar een mooi testament van. Dat kan niemand meer wegdoen.'

Wat is het mooie aan New York?

'Ook al is het in het begin een vreemde stad, het komt direct heel erg herkenbaar over. Zelfs voor mij, een nuchtere jongen uit het Noord-Hollandse boerendorp Blokker. Door de films, door de reclames. Het heeft iets comfortabels. Ik woon in een leuk appartement op de derde verdieping van een complex in Harlem. Hiervoor zat ik in een kamer in Brooklyn zo groot als een schoendoos, waar ik 's nachts wakker lag van de enorme kakkerlak die er rondliep en die ik maar niet kon vangen.'

Een lekker begin...

'Het enige dat ik in die eerste periode deed, was feesten en beesten. Half New York is zo'n beetje m'n bed in en uit gemarcheerd en door te veel drank- en drugsgebruik raakte mijn trein op den duur compleet ontspoord. Alles ging de afgrond in. Ik verloor mijn geld, bouwde schulden op, raakte in een vechtscheiding, moest mijn luxe loft verlaten en werd enkele weken dakloos. Ik voelde me alleen nog maar miserabel en ongelukkig. Godzijdank had ik lieve vrienden die me af en toe 100 dollar en een pakje sigaretten – want toen rookte ik nog – in m'n handen drukten en een slaapplek op de bank aanboden.'

Hoe wist je het tij te keren?

'Door simpelweg te stoppen. Ik noem mezelf nog steeds verslaafd, ook al drink ik al jaren geen druppel meer en gaat er al tijden geen pil meer in. Begin ik eenmaal, dan houdt het bij mij namelijk niet meer op. Je ziet hier op straat heel veel mensen die overduidelijk de weg kwijt zijn en niet de hulp krijgen die ik wel ontving. Mannen en vrouwen die psychische bijstand en medicatie goed kunnen gebruiken, maar daar geen toegang toe hebben. Het is heel slecht geregeld met de gezondheidszorg in Amerika. Ik ben blij dat het mij wel gelukt is om op tijd op de rem te trappen en te stoppen m'n eigen lichaam te vernietigen. Ik keerde weer terug in het kleine studiootje, waar ik met mijn ex-vrouw in begon, maar in plaats van dat als negatief te zien, beschouwde ik het als een nieuwe start

01

waar ik trots op was. Letterlijk het begin van de klim uit het dal. Het is maar net hoe je naar een situatie kijkt en hoe je daarop reageert, dat bepaalt of je daar gelukkig mee bent of niet.'

Waarin verschilt het werken hier met Nederland?

'Er zijn twee belangrijke redenen waarom ik ben vertrokken. Allereerst de mentaliteit. Ik vergeet nooit dat ik een collega-fotograaf eens vroeg hoe hij een bepaalde plaat geschoten had, waarop hij antwoordde: "Dat is het geheim van de smid." Dat zou me in New York nooit overkomen. Daar word je eerder overladen met tips, omdat je het uiteindelijk toch zelf moet doen. Misschien heeft het te maken met de kleine markt in vergelijking met het grote verloop in New York. Het tweede punt is de doe-maar-gewoon-mentaliteit waar ik tegenaan liep toen ik mensen vertelde naar New York te willen. "Zou je dat nou wel doen?" was een veelgehoorde opmerking. Ik besloot het gewoon te proberen. Amerikanen houden van een comeback-story. Zo wacht iedereen bijvoorbeeld op het moment dat Will Smith weer terugkeert in de spotlights na zijn klap aan Chris Rock tijdens de Oscars. Het is hier oké om over de klif te vallen en nog beter om vervolgens de weg terug in te zetten. Wat je ook voor gek idee hebt, het is allemaal fantastisch, maar je moet het wel zelf doen. Toen ik hierheen kwam, maakte ik de grote misrekening door te denken dat iedereen op me zat te wachten. Nou, mooi niet. Ik moest me overal bewijzen.'

Laten we een aantal van je foto's doorneemen, zoals deze (foto 01) van een stelletje op DeKalb Avenue.

'Het was een verademing toen de lockdown vanwege covid was opgeheven en de stad langzaam het normale leven weer oppakte. De lege pleinen vond ik vreselijk om te zien en ik kon het dan ook niet over m'n hart verkrijgen om dat vast te leggen. Ten tijde van deze plaat mocht alles weer en ben ik direct de straat weer opgegaan. Het is een beeld van hoop, het geeft je een gevoel van: New York is back en het heeft iets heerlijk geils in zich. Je ziet de vrouw in kwestie het initiatief nemen en de man daarop reageren door zijn hand op haar billen te leggen. Dat, samen met haar geweldige styling, geeft het geheel een seksuele lading die mij aanstaat.'

Wisten ze dat je een foto maakte?

'Na afloop heb ik ze even aangesproken, maar dat doe ik niet altijd. Vaak vertel ik mensen niet dat ik ze vastleg om de spontaniteit niet te verstoren, een andere keer regisseer ik het een beetje. Zo kwam ik in de metro eens een jongen met een groot surfboard tegen die net was gaan zitten. Daarop vroeg ik hem opnieuw te gaan staan voor een mooier beeld. De setting blijft echt, slechts een klein beetje gemanipuleerd. Soms vraag ik toestemming, soms ben ik een vlieg aan de muur en soms maak ik een heel klein praatje zodat ik geaccepteerd word en vrij mijn beelden kan schieten. Het persoonlijke verhaal van de mensen die ik spreek, interesseert me dan weer compleet niet. Het is aan de kijker zelf om daar invulling aan te geven.' >

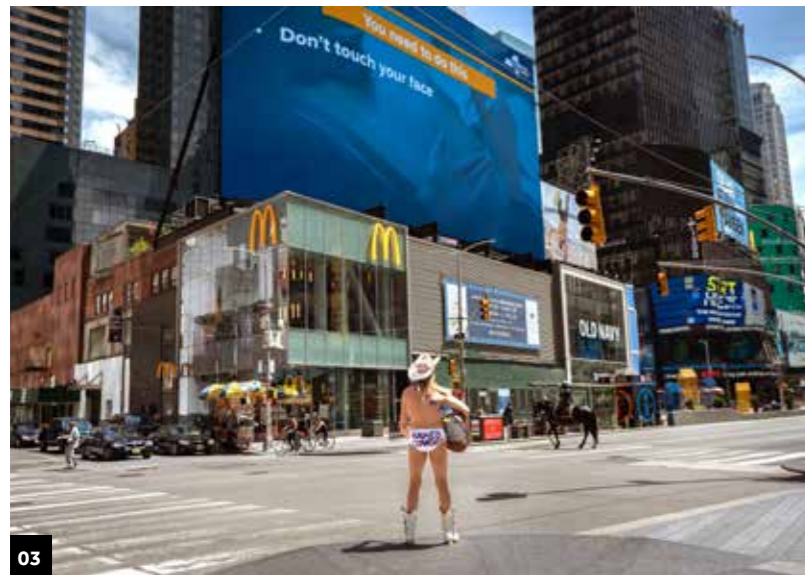
NIEUWE REVU ONTMOET RICHARD KOEK

Waar? Verspreid over twee afspraken in Manhattan. Allereerst ontmoeten we elkaar in bar Indie Food & Wine, later zien we elkaar in restaurant Ye's Apothecary, nabij de wijken Chinatown en Little Italy.

Verder nog wat? Onder het genot van een bubble tea, wandelen we nog wat door de buurt. Links stuiten we op een groepje bezette en continu 'fuck' roepende gasten die wat basketbal spelen, rechts een all-year-round Christmas Shop. Foto's van Richard, inclusief zijn persoonlijke verhaal, thuis ontvangen? Meld je dan aan op www.postcards-fromnyc.com.

02

03

Wat kun je vertellen over dit beeld (foto 02) op Riverside Drive?

‘Net na covid waren er nog steeds veel belemmeringen in de stad om je business te kunnen runnen. Wat doen New Yorkers dan? Ze verzinnen nieuwe mogelijkheden om op straat toch hun boterham te verdienen, zoals deze mobile carwash, vlak bij mijn huis. Onder een viaduct en vanuit een bestelbusje met hoge druk auto’s schoonspuiten. Zo simpel als wat, maar het was

fijn om te zien dat New Yorkers altijd weer een oplossing vinden. Onder moeilijke omstandigheden dien je creatief te zijn, want aan het einde van de maand... *you gotta pay the fucking rent*. De weerbaarheid van de inwoners bleek enorm groot. Dat zie je ook aan al die houten bouwsels voor restaurants, omdat je buiten wel gasten mocht ontvangen.’

Is New York weer back on his feet?

‘Dat denk ik wel. Dat zie je bijvoorbeeld aan de terugkeer van de beroemde Naked Cowboy op Times Square (foto 03) waarmee toeristen op de foto kunnen en in de meest letterlijke zin van het woord aan een foto die ik maakte van een vrouw in Horatio Street in het in Midtown gelegen Meatpacking District. Elke New Yorker ziet wat hier gebeurt. Veel vrouwen lopen op gym schoenen in de metro en wisselen deze om voor hakken voordat ze hun kantoor binnenstappen. Dit is een typisch beeld (foto 04) van een dame die, gezien haar jurk, waarschijnlijk onderweg is naar een event. Metro uit, gympen in de tas en nette schoenen aan. Zo werkt dat.’

Wat is het verhaal achter de man (foto 05) voor The Oculus, het metrostation dat verrees nabij Ground Zero?

‘De uitgever van mijn boek vroeg me om ook een aantal foto’s van bekende landmarks te

04

maken. Het gebouw is het prachtige dominante werk van architect Calatrava, maar hoe maak je daar als fotograaf iets eigens van? Supergefrustreerd stond ik op een afstandje te piekeren hoe ik dat moest bewerkstelligen, totdat ik deze kerel ineens voor de ingang aan het werk zag. Hij houdt hier geen balletje hoog, maar plaatst rubberen matten voor de deur om te voorkomen dat mensen binnen uitglijden op de marmeren vloer. Bedenk je even dat dit gebouw 5 miljard dollar heeft gekost en op straatniveau niets meer is dan kunst dat het won van kapitalistische torens. En dan toch zo’n jongen nodig hebben die met goedkope matten zorgt dat dit werkt. Liggen die dingen er niet, dan valt dat hele peperdure systeem als een kaartenhuis in elkaar. Ik eer met deze foto de anonieme werker die ervoor zorgt dat de machine die New York City heet, goed loopt.’

Hoe heb je deze Joodse familie op Myrtle Avenue (foto 06) vastgelegd?

‘Toestemming voor deze foto zou ik 100 procent niet hebben gekregen en dus heb ik er ook niet om gevraagd. Toch kijkt deze jongen recht in mijn lens, omdat ik in zijn ogen niet actief aan het fotograferen was. Ik kan m’n professionele camera echter connecten met mijn iPhone en vanaf dat scherm scherpstellen en klikken. Voor hem leek het dus alsof ik achteloos op het beeldscherm van m’n telefoon keek of iets opzoek, terwijl we elkaar in werkelijkheid recht aankeken en ik dit beeld vastlegde. Dat maakt zijn blik totaal natuurlijk. Je hebt heel veel stromingen binnen die gemeenschap en de Chassidische Joden is er daar een van. Dat zijn mensen met de pijpenkrullen en hoeden, zoals deze familie op een sabbat in Brooklyn. Persoonlijk vind ik de liefdevolle vader die het handje van zijn zoon vasthoudt, iets dat ik nooit heb gekend met mijn eigen vader. Wat ook goed duidelijk is in dit soort extreme religies is het genderverschil. Vrouwen hebben er een compleet andere positie dan mannen. Dat krijg je in deze wijken heel erg in your face, zoals de meisjes boven op het balkon. Dit moment is daardoor zowel teder als hard.’

05

06

Wat is het verhaal achter deze muzikanten (foto 07) in het metrostation van 42nd Street?

‘Het geeft de tegenstellingen weer tussen het vieze subwayplatform en de prachtige klanken van een cello en viool. Zoete, klassieke muziek in een rauw en hard New York. Het is vrij voor de hand liggend om de bekende dansende jongens in de metro vast te leggen, aangezien je die regelmatig tegenkomt, maar dit doorbreekt de stereotypering. Ik zie iets heel bijzonders, omdat

‘Bill en Hillary Clinton zijn over het algemeen vrij relaxed, het zijn eerder de mensen eromheen die hun macht willen laten zien’

07

08

het niet alleen gaat om de muzikanten – die in de halve minuut dat er steeds even geen metro aankomt of vertrekt – hun kunstje moeten doen, maar ook de omstanders die gevangen zijn door de schoonheid ervan. De vrouw naast hem die helemaal in het moment gevangen zit, een vader met zijn kinderen op de achtergrond en als klap op de vuurpijl de manier waarop deze jongen zijn instrument bespeelt. Haast alsof ie de liefde bedrijft. Dan valt zijn bruine huidskleur ook nog eens mooi samen met de bruine tinten van het instrument. Alles is perfect.’

Ten tijde van deze publicatie volg je koningin Máxima op bezoek in Amerika, een klus waar de RVD je al eens eerder (foto 08) voor inhuurde.

‘Dat soort opdrachten zijn wat meer afgekaderd dan het vrije werk dat ik daarnaast doe. Ik krijg de vrijheden hoe ik de foto maak, maar kan weinig dirigeren. Eerder registreren, volgens een vastgestelde agenda die we dan aflopen, waarbij ik in contact sta met de mensen om haar heen. Wel heeft de consul-generaal haar de vorige keer mijn boek gegeven. Regels waren er ook tijdens een event met Bill Clinton, waar een select aantal mensen met hem op de foto mocht. Hier staat hij (foto 09) met de Brit Ken Robinson, die de meest bekeken TED Talk heeft gegeven. Het is onderdeel van het schnabbelcircuit waar uiteindelijk elke oud-president in terecht komt. Iedereen doet daar altijd heel moeilijk over, maar daar verdienen die mannen na hun ambtsperiode hun geld mee.’

Jij was erbij als fotograaf...

‘Ik werd ingehuurd om al de handshakes na zo’n speech vast te leggen, iets dat in een rap tempo achter elkaar doorgaat en waarin ik ook een beetje kan regisseren. ‘Ok, thank you. Next!’ Bill, maar ook zijn vrouw Hillary bij wie ik datzelfde ook eens moest doen, konden dat wel waarderen. Dan ben ik de bad cop, zij de good cop en ontstaat er een samenwerking. Zijzelf zijn over het algemeen vrij relaxed, het zijn eerder de mensen om dat soort beroemdheden heen die hun macht willen laten zien. Zo beval een van die secretservicemensen mij bijvoorbeeld m’n belichting te veranderen, terwijl ik daar juist heel tevreden mee was. Je kunt dan twee dingen doen: er fel tegen ingaan of, zoals ik deed, vriendelijk knikken en net doen alsof je wat aanpassingen maakt. In werkelijkheid bleef alles zoals het was. Toen ik hem daarna een tweede foto, met onveranderd licht, liet zien, was het ineens wel in orde.’

Allemaal strak geregeld dus.

‘Tets vrijer was het fotograferen van de Sweet Sixteen-party van de dochter van oud-Chelsea-

09

10

eigenaar Roman Abramovitsj, hier in de Grand Ballroom van The Plaza Hotel. Ik heb niks met sport, dus had geen idee wie die man was. Daar kwam ik later pas achter toen ik hem ging googelen. Pharell Williams, die ik dan weer wel kende, kwam er optreden. Dat was een van de weinige momenten dat ik mezelf even in de arm moest knijpen. Daar sta ik dan (foto 10), samen op een podium met fucking Pharell en verder helemaal niemand. Wow! Toch boeit het me dan ook weer net niet genoeg om daarvan van m’n stuk te raken. Ik ben daar in de eerste plaats om mijn werk te doen en dat moet goed zijn. Een dag later een vuilnisman fotograferen is me net zo lief.’

Terug naar de gewone New Yorker dan. Wat kun je vertellen over deze (foto 11) paaldanseres?

‘Ik zat een ijsje te eten op een terras in de West Village toen plotseling deze fietser met danseressen voorbijkwam. What the fuck, riep ik. Zo bizar. Ik ben erachteraan gehold en kreeg gelukkig te maken met een dame die leuk meewerkte voor de foto die ik wilde maken. Volgens mij kom je dit toch echt alleen in NYC tegen. Het maakt het voor mij ook zo heerlijk om hier te wonen. Datzelfde gevoel kreeg ik ook toen ik, net gearriveerd, in een vrij luxe bar met daarin een enorm aquarium ineens een zeemeermin tussen de vissen zag zwemmen. Die hadden die gasten gewoon ingehuurd. Ik lach nog steeds om de heerlijke absurditeit van New York.’

11

Tot slot, hoe voel je je na 22 jaar: Nederlander of Amerikaan?

‘Ik denk dat ik uiteindelijk altijd ergens in het midden zal blijven hangen. Zowel Nederland als Amerika bekijk ik nu met andere ogen. De schoonheid van mijn geboorteland valt mij ineens op, terwijl de gemiddelde Hollander daar makkelijk aan voorbijloopt en niet opmerkt. Als ik bijvoorbeeld een schilder zie schaften met een pak halfvolle melk en een trommeltje met witte boterhammetjes, dan kan ik daar lyrisch van worden. Dat is poëzie. Het doet me denken aan het Nederland waarin ik ben opgegroeid.’

En andersom?

‘Wanneer ik kijk naar Amerika, waar ik inmiddels ook het paspoort van heb, dan weet ik dat ik nooit volledig hetzelfde zal zijn als iemand die hier daadwerkelijk is geboren. Ik kan nog steeds naar de stad kijken alsof ik in een filmscène loop. Zet ik er een muziekje bij op, dan heb ik ook meteen een soundtrack. Ik geniet van de gekheid die deze stad te bieden heeft en het feit dat ik door middel van mijn camera deze twee continenten met elkaar kan verbinden. Bovendien vragen ze hier nog steeds waar ik vandaan kom. Dat accent van mij krijg ik er nooit helemaal uit. Geen probleem. Als het ergens kan, dan is het wel in deze stad van immigranten.’ ✘